

НИКОЛАЙ АНДРЕЕВИЧ ГВОЗДЕЦКИ
по случай 60-ата му годишнина

На 15 декември 1973 г. се навършиха 60 години от рождението на известния съветски физикогеограф-геоморфолог, карстовед и ландшафтовед, ръководител на катедрата Физическа география на СССР в Географския факултет на Московския държавен университет, доктор на географските науки, професор Николай Андреевич Гвоздецки. Цялата му досегашна научна и организаторска дейност е свързана с Географския факултет и другите географски учреждения в Москва.

Н. А. Гвоздецки завършва висшето си образование по география в Московския университет през 1938 г. По време на Великата отечествена война, макар и в редовете на Съветската армия, той успява през юни 1943 г. да защити кандидатска дисертация. Накъсно след това на 34 годишния учен се присъжда и степента „доктор на географските науки“ за труда му „Карстови области в Голям Кавказ и проблеми на карстовата морфология на базата на тяхното изучаване“. По време на войната Н. А. Гвоздецки е започнал да работи като асистент в катедрата по физическа география. След победата над хитлеристка Германия той работи известно време като доцент в московския висш педагогически институт „В. И. Ленин“, а от 1948 г. е в московския държавен университет „М. В. Ломоносов“.

Повече от 25 години Н. А. Гвоздецки с голям успех и висока научна еродияция изнася лекции по физическа география на Кавказ и Средна Азия, по съвременните проблеми на физическата география по физикогеографското райониране и др. Студентите от московския университет с интерес слушат неговите лекции и с желание участвуват в ръководените от него семинарни занятия. Търпеливо и внимателно Н. А. Гвоздецки ръководи научната работа на студентите, преподавателите и сътрудниците при катедрата. Той е извънредно отзивчив, но и особено взискателен към ръководените от него аспиранти. А те не са малко както от огромния СССР, така и от други страни. Много от възпитаниците на проф. Гвоздецки са вече кандидати на географските науки и немалко от тях са защитили докторски дисертации.

Проф. Н. А. Гвоздецки е много активен и твърде настойчив изследовател на терена. Проучвал е много райони в СССР, участвувал е в различни експедиции и по този начин е обходил Кавказ и Средна Азия; изследвал е части от Поволжието, Сибир, Крим и Далечния Изток. Провеждал е физикогеографски наблюдения в посетените от него страни, като Индия, Афганистан, Унгария, Чехословакия, Куба, ГДР, Полша, Скандинавските страни и Югославия. Н. А. Гвоздецки е посетил няколко пъти и нашата страна и с вещина привежда примери в областта на ландшафтознанието и геоморфологията при изнасянето на своите лекции.

Научната дейност на проф. Гвоздецки е отразена в публикуваните от него около 400 научни работи, в числото на които са и няколко монографични труда, посветени на проблемите на комплексната физическа (ландшафтна) география. Проф. Гвоздецки е съавтор и редактор на няколко пъти издаваните университетски учебници по физическа география на СССР. Той е отговорен редактор и на редица сборници, посветени на физикогеографското райониране на СССР или отделни негови части, които имат голяма теоретична и практическо-приложна стойност („Физикогеографское райониране СССР“, Москва, 1968).

Николай Андреевич Гвоздецки участва активно в обществено-научната работа на редица съветски и чуждестранни организации. Той е член на научния съвет на Географския факултет в МГУ и председател на секцията по физическа география към този съвет, член е на научните съвети на Географския факултет при АН в СССР, на Географското дружество на СССР, на библиотеката „А. М. Горки“. Проф. Гвоздецки е председател на научно-методическото бюро по природно райониране и член на географската секция на НТС при Министерството на висшето и средното специално образование в СССР. Редица години той е председател на географската секция на МОИП (Московското дружество на изучаващите природата). Като виден познавач на карста в световен мащаб той е избран за действителен член на научната комисия по карста при Международния географски съюз. Признание за цялостната му научна, обществена и преподавателска дейност са многобройните награди и удостоявания на проф. Н. А. Гвоздецки с почетни звания на редица съветски и чуждестранни научни организации. През 1974 г. той е удостоен най-високото почетно звание в съветската страна — заслужил деятел на науката на РСФСР.

Следва да се изтъкне, че ако в началото научната любов на Николай Андреевич е била свързана с изследването на карстовата морфология и динамика, сега тя обхваща цялостното физико-

географско изследване на планинските територии и особено на Кавказкия район. Твърде характерна черта за научната дейност на юбиляря е тясното ѝ свързване с нуждите на живота и практическите задачи на социалистическото строителство. На такава основна идея са базирани научните му трактовки при устояване на тиположкото направление в ландшафтознанието. Резултат на тези трактовки са редицата разработки, материали, доклади и сборници, тясно свързани с изграждането на съветското стопанство („Физико-географическо е райониране Нечерноземного Центра“, 1963; „Природное и сельскохозяйственное районирование СССР“, 1969). Присъщ стил на работата на Н. А. Гвоздецки е неговата прецизна експлицитивност и задълбочена конкретност в научните му изследвания, в научните дискусии и в преподавателската му дейност. Затова той е винаги търсен и уважаван учен.

Географската общественост в България пожелава на Н. А. Гвоздецки по случай неговата 60-годишнина по-нататъшни творчески успехи и много години плодотворна работа за разцвета на физикогеографските науки.

П. В. Петров